८.३.१०७.] सुशब्दस्य षत्वम् । नश्च धातुस्थोरुषुभ्य इति [पा° ८.४.२७.] षुशब्दात्परस्य नः इत्यस्य णत्वम् ॥४१॥

यज्ञा-यज्ञा वोऽअग्नये गिरा-गिरा च दक्षसे ।
प्र-प्र वयममृतं जातवेदसं प्रियं मित्रं न शंसिषम् ॥४२॥

तृचः प्रगाथः अग्नेयः शम्युदृष्टः यज्ञायज्ञियस्य साम्नो योनिः । यज्ञायज्ञियं पुरुमिति श्रुतेः । द्वे बृहत्यौ तृतीया सतोबृहती । यज्ञा-यज्ञा वीप्सायां द्वित्वम् सप्तम्येकवचनस्याकारः । व इति द्वितीयाबहुवचनमेकवचनार्थे यजमानविषयं वा । अग्नये चतुर्थ्येकवचनं द्वितीयैकवचनार्थे । गिरा-गिरा वीप्सायां द्वित्वम् । चः पादपूरणः । दक्षसे चतुर्थी द्वितीयार्थे । प्र-प्र समुपोदः पादपूरणऽइति [पा° ८.१.६.] द्वित्वम् तस्य च शंसिषमिति क्रियया सम्बन्धः । वयमिति प्रथमाबहुवचनमेकवचनार्थे । तथा चैव योजना । यज्ञे-यज्ञेऽनेकयज्ञेषु गिरा-गिरान्ययान्यया स्तुत्या वः त्वाम् यद्वा वो युष्माकमर्थे अग्निं प्रशंसिषं स्तौमि शंस स्तुतौ लुङ् अडभाव आर्षः । कीदृशमग्निं दक्षसम् दक्षतेरुत्साहार्थस्य धातोरसुन्प्रत्ययः दक्षते उत्सहते दक्षाः तम् उत्साहिनम् यद्वा दक्ष इति बलनाम अत्तर्नीतिमत्वर्थं द्रष्टव्यम् दक्षसं बलवन्तम् । अमृतममरणधर्माणम् । जातवेदसम् जातं वेदो ज्ञानं धनं वा यस्मात्तम् । प्रियं प्रीतिजनकम् । नशब्द उपरिष्टादुपचाराद्उपमार्थीयः मित्रं न मित्रमिव यथा कश्चित्प्रियं मित्रं स्तौति तद्वदग्निं स्तुमहेऽइत्याशास्महे ॥४२॥

पाहि नोऽअग्नऽएकया पाह्युत द्वितीयया ।
पाहि गीर्भिस्तिसृभिरूर्जां पते पाहि चतसृभिर्वसो ॥४३॥

भर्गदृष्टा । हे अग्ने हे ऊर्जां पते अन्नानां पालक हे वसो वासयितः यद्वा लुप्तमत्वर्थं द्रष्टव्यम् हे वसो वसुमन् धनवन् एकया गिरा इति पदस्यानुषङ्गः एकया गिरा ऋग्लक्षणया तृतीयानिर्देशात्स्तुतः सन्निति वाक्यशेषः नोऽस्मान्पाहि रक्ष । उत अपि च द्वितीयया यजुर्लक्षणया स्तुतः सन् पाहि । तिसृभिर्गीर्भिः ऋग्यजुःसामलक्षणाभिः स्तुतो नः पाहि । चतसृभिः ऋग्यजुःसामनिगदलक्षणाभिः स्तुतो नः पाहि गद्यपद्यकाव्यादिरूपा चतुर्थी गीः ॥४३॥